

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 12 Fylke: Nordland
 Tilleggsspørsmål nr. Herad: Rensvik
 Emne: Gamal engkulturr Bygdelag: Skjerve
 Oppskr. av: Margrethe Lutes Gard: Lutes
 (adresse): Lofthuis, Kardsanger G.nr. 157 Br.nr. 7
 A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. Ja
 B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1/ Etter kvart som folketal
 vaks, ja ei vakk rudd, og brukte
 vakk flere, so vakk Tidagaren
 plytt lenger opp i lida, og soleis
 vakk innmarki skiere.
 Gamal akker vakk atlagd. Det var
 da "Allvolda". Skyndt eng - det
 var "Ekra". Den vidda slatte-
 marki - det var "Små-slätten".
 Den mest gjødsle engi var
 "Gjukkeng". Den som var mindre
 gjødsle var emæng, og det som
 ingi gjødsling fakte var "Smågras".
 Langtmen er brukte på engga-
 bær, stuehønen var "Småslätten".
 Utslätten er her inty no.
 Tytt sto hiesmennene mellom
 stein og stue hilt opp under
 fjellseggi.

2/ Kvart 4-5 te år i august - september
 var det vanleg å laiva skogbeigar
 i slattermarki. Det var da alt
 både kvick og rick. Dette rudda

2

sin veltke sine värer, maka som
man både kvist og "laismå"
og lagde det på sin "inward plass"
i "Rimadungar". Dette var
i "Ryda". Der det var slett og
fin på, der brude sin "Rima-
den", eller so lag det på si tre-
rak og rapua. Simastien pitlas
eller raka ein samare og tar
på si rågs.

3 Tyv var heimkæm so sterkt
kvitt både kvist og vär,
at han fekk ikkje verka
nose og radd. Atter lagde
åker varh tilside med "høy på",
som var samla på "högaden"
og "Silda".

4 Står ein brant opp eit jar-styk-
ke og der var vasstykke, da
er det gammalt, at sin laga
si veit med det same og
salis beda kvist nature.
Da det her er so brattlendt,
er det vanskelegt å bruka
naturen.

5 Pålag helvdi av kinnmåti
nark bruka til eggjåstling
og utkjøyd sine kvistur.
Men all samemåti nark
bruka på engi sine värer
og spridd utgjver med det
same.

6 Nei.

7 So leng her ittyr var landhala^u under flöten, og þannu "lög" ulu var det allid gætt, henda sig þá iðhúsk. Þá er under vark so feil at det vark helst iðgras. Þannuata kreivst síðing goot.

8 Kinnaki varð kjórd þá á skerun um vöru strakel þyr sáraden. Til fyrst á 1880 ári var det brúka lög-greip til á tessa miki med iðgrá i Kyrra. Men da kom ogro þann-greiparnu i brúka til á breidda miki iðgráer Smala miki málte sin fyrst grava laus med eit skina-grev. Eftir þá slo og grúta ein stund miki med eit þatlegrev eller ein greip, og kjórdde ho ið þá þáinn. Þu varð ho spreidd þannu iðgráer. Um þáustun þakka Ka ein smálk gamalt þjörkeris og orvepas og lagde det þá ávænn i smalegararne. Þu ratna det, og den Þas miki varð helst brúka þá þatleg-ákren.

9 Um vöru beita ein smalen þá hile þinnabænn, all til

Kornakeren, rann. Um haustur
gættu alla kráttiri í heilu þó
heimabæni til Bryann og Kúlu
Korn. Dette var þó af innu-
foringi skulde verða so
Kork som réid var.

10

Um er no planka frúktur þó
all den dyrtka marku. Sáinnur
vit gveru graga borku av úng-
tréi og íl úpp Krúmpu þó
alle laugegrinnu; difon er det
slitt med engþingji. Dette
er í dei síle 25 ár.

11

Nú.

12

Til Kyru þu ein Njólstols-
flavar, þu ein þind þu ein
Kvar skuld, þádi var og haust,
Þess flavaru skuld allid
abmed Þagaru, og gjódti
vert þá spreid þu ein væru.

13

Um sijnaru þó fjellit
ligg kráttiri íli um núbnu
ítan noko hegna

Uo besta forbald, at til íking
1820 nýálka dei sáinnu ein
margann. Þei haddu þá
lambu inn þó ei hegna
sinn natti, þó at dei inly
skulde þá sýga móðuru.

13

All inngjering her fyre var med
Pas-gar. Det var vel pålag 1½ m.
millow kvar gars skår. Ein
dytte so imillow med orre-
greiner og brakebærter.

14

Dette her ikkje vare brukte her.

15

På Falgform-halvøyei her det
ikkje vare korter veng eller
byr i manns minne. More
på Nore-sida av fjorden og
på "Kidda" her det vare
byringseng so reint som
ikring 1870 år.

1812
Ho besta var tundra på Finsk-
horden. Om naturen låg
kyrre ikring seli. Men
når dei væra byrren
då varh dei so iralege, bura,
belgja og sprang. Brudeiarne
vakna, tok stavar med
ilopkrylla never på, kvitke
i neveri, sveinga med
elden, brya og skreikk -
og fette solis skarna
byrren.

16

Ein låg ikkje på nektans
natti her for å vakte på
byrren.

17

Gabaren fette alltid med når
han kom heim med hestepur.

6.
Det kjende vara Kimmelbele,
soppa, osmeis med ryome
på, søkost, mylkegraut
eller spekktyll og pølse.

18 Kir.

19 Tyve i kidi var det hærmenne,
som gjorde inn med
passgar sitt stykke mark
i stalskeite, som dei
da vilde hava til slakt.
Ei slike inngjerdsla var
sitt "Trø".

20 Gam-mennene her ikkje
trakt noko stalskeite her.
Det var for tungvint.

21 Tyve brukte ein her ikkje anna
enn naturgjødsl, og den var
fuller ikkje so vel nytta.
Landkührman, dotter og dam-
brus var ikkje vordne
fyre i 1870-80 åri.

Ikring 1860 åri var husedyr-
haldet her størst. For:
Lige-byalpi var god og billig,
so all småslatt og laturfar
var vel nytta; difor anta
også gjødslmengdi.

Stor kråkerhaldet gjeve med
til det halve, enddi det her aldri
fyre var so stort gjødsla.

Margrethe Lutro

*Flord,
Kinsarvik*

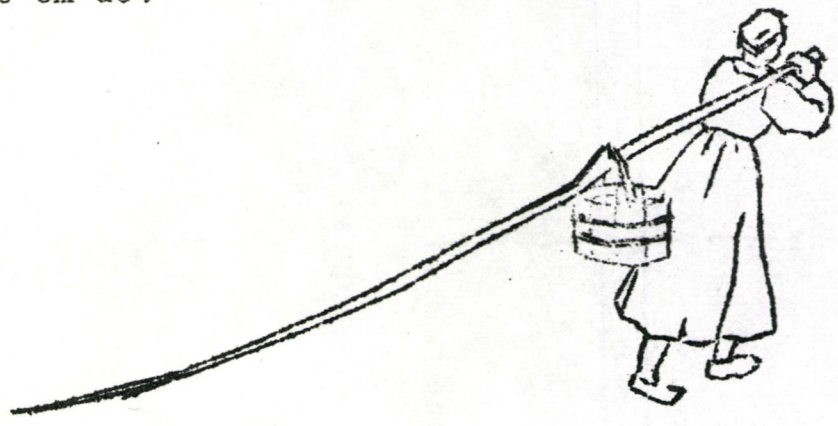
I samarbeid med
KULTURGEOMETRI Margrethe Lutro
PÅ...

NORSK ETNO OG ISK GRANSKING
ADR. NORSK FOLKEKUNST
BYGDGY

Ver gild og skriv svaret med blyant på same ark.

Tilleggsspørsmål til nr. 5 Vannbæring.

I Tinn i Telemark har ein for eit par mannsaldrar sidan bore vatn på ei lang stong. Ein bar den eine enden over aksla, den andre enden drog ein etter seg på marka. Taret hekk på stonga bak ryggen at den som bar (drog). Ein liten mothake på stonga gjorde at handtaket på bötta ikkje gleid. Stonga var såpass mjuk at vatnet ikkje skvampa over. Utanom denne opplysninga kjenner ein no denne metoden berre frå Värmland i Sverige. Det kan henda at det tidlegare har vore meir vanleg å bera vatn på denne måten. Hugsar nokon i Dykkar bygd noko om det ?

Tilleggsspørsmål til nr. 12.

Finst det noko opplysning om at ein brukar eller har bruka fiskebein og fiskehovud til brensel ?

Har ein bruka kumøkk til brensel ?

no 5

Her hev ein all tid bare vatn med "Fassar" og i tvo byklar Det er eit "Fass-par".

no 12

Kortfj fiskebein, fiskehovud eller kumøkk hev vore brukte til brensel her, då hev ea ved møkk.

Kinsarvik, Hardanger.
M. L.